

Forralt bor és jó meleg

Dérnyi Ákossal madarat lehetett volna fogatni. Jutalmat kapott és még elő is léptették. Csakhogy a madarak eltűntek fészkeikben, vagy tovaszálltak délre a farkasordító hideg elől, amely megdermesztette az egész országot. Ákos is felvette magára szőrmével bélelt nagykabátját, meleg sálát tekert a nyaka köré, kucsmát húzott a fejére, vastag kesztyűt a kezeire, mielőtt kilépett az értekezletnek helyet adó épületből. A jéghideg északi szél még így is megtalálta ruházatának réseit, csípett a kabát alatt, marta fejét a kucsma szélén. Összehúzta hát magán a kabátot, amennyire csak tudta, és sietős léptekkel indult hazafelé. Kocsiját nem használta aznap, a jeges utakon kockázatos lett volna hajtani a drága járművet. A legnagyobb elővigyázatosság mellett is előfordulhat koccanás. És ha még csak koccanás!

Sietsége ellenére is óvatos volt, következetesen a lába elé nézett, nehogy megcsússzon a jégburkolt járdán. Az utcai lámpák fénye megvilágította az utat, de ott, ahol árnyék vetődött a járdára, elég egy vigyázatlan lépés, máris kitöri kezét vagy lábát. A bérház közélébe érve tekintett csak fel, akkor is csak azért, ég-e a villany a harmadik emeleti lakásban, ahol végre az otthon melege várja. Egy pillanatra, inkább szokásból, mint tudatosan, megállt, félrefordította fejét, ellenőrizni a mellékutca sarkán parkoló autóját. Elégedetten nyugtázta, hogy a hófedte autó érintetlenül áll ott, ahova legutóbb leparkolta. Hó és jégréteg védte a kocsit idegen kezekről.

Pillantása a lehúzott redőnyű üzletre tévedt, s ekkor vette észre annak beugrójában azt a rongykupacot, amiről úgy vélte, valaki odavetett mocskos gönchalmaza. Bosszankodva csóválta fejét, még szerencse – gondolta –, hogy nem az autójára hányták ezt a szemetet a ház előtt álló kuka helyett. Folytatni akarta útját, amikor a gönchalmaz előbb megmozdulni látszott, majd egy emberi ábrázat bukkant fel két rongydarab között.

Dérnyi Ákos közelebb lépett. Beesett szempár tekintett rá a rongyok közül, riadtan, ahogy kelepcébe esett és menekülésre képtelen állat néz fel a csapdát állító vadászra.

– Hé, jóember! Mit csinál itt? – kérdezte Dérnyi Ákos megrökönyödve. – Csoda, hogy nem fagyott még meg. Csak nem itt akarja tölteni az éjszakát?

Nem kapott választ, csak a piszkos szöveghalom rándult meg, amint a borostásképű, beesett arcú alak – védekezésképpen – öszszebb kucorodott.

Dérnyi Ákos cipője orrával megbökte a rongyhalmazt.

– Hallja! Itt fog kihűlni egy órán belül. Nem talált magának jobb helyet?

Erre sem érkezett válasz. A cipőorr ismét böködni kezdett.

– Gyerünk, jóember! – förmedt a megrémült alakra. Aztán, egy hirtelen ötlettől vezérelve, enyhültebben folytatta: – Na, tudja mit? Jöjjön velem! Kap nálam egy pohár forralt bort, az átmelegíti, a többit majd meglátjuk.

Hosszas unszolásra az alak megmozdult. Ahogy a redőnybe kapaszkodva feltápáskodott, két rojtos, szakadozott pokróc hullott a földre. Aztán ott állt Dérnyi Ákos előtt a hajléktalan, minden ízében remegve. Még mindig félve lapult a boltmélyedés sarkába, nyakát behúzta, két karját fázósan összefonta mellkasán. Lehorgasztotta fejét, úgy nézett fel a prémbe burkolt férfire, riadtan, ellenségesen. Alacsony, véznára fogyott ember volt. Most, hogy a lehámlott pokróc már nem védte, hideg rázta, mint a lázas beteget.

– Gyerünk, ha mondom! A végén még engem is megvesz az isten hidege.

A férfi végre kilépett a boltmélyedésből. Dérnyi Ákos egy karlendülettel mutatta az irányt. Lassan haladtak a kapuig, a hajléktalan tétovázva meg-megállt, mint akit csábít valami, mégis tart attól, hogy törbecsalják. A kapu előtt hátramaradt, tisztos távolból szólalt meg először.

– Forralt bor, he? – Rekedtes, nyögős hangja volt.

– Az hát. Na, jöjjön már!

A lépcsőházban melegebb volt, de még itt is, mintha füstöt eregetnének, áradt szájkülből a fagyos pára. Dérnyi Ákos a neonvilágítás erősebb fényénél tüzetesebben szemügyre vette újdonsült védencét.

A férfi nyeszlett felsőtestét kopott, feslett bélésű fekete dzseki takarta, pipaszár lábait megállapíthatatlan színű mackónadrág. Fejét és füleit zöld kötött sapka védte a hidegtől, gémberedett ujjai mocskos kendő alól feszültek görcsbe. Mindkét lábfeje rongyokba bugyolálva, csak sejteni lehetett a rongyok alatt valamiféle cipőt.

Azonkívül ez az ember mosdatlan volt.

Dérnyi Ákos orrát erősen irritáló savanykás bűz csapta meg, amitől hátrált egy lépést és leplezetlen undort jelző fintorba rándult az arca.

Ebben a pillanatban megbánta, amire vállalkozott. Lázasan törte fejét, miként szabadulhatna ettől a tehertől, amit ilyen meggondolatlanul a vállára vett. Nem is értette, mi fordulhatott meg az agyában, hova tehetette józan eszét, amikor meginvitálta ezt az emberi roncsot, aki iránt most még csak szájalmat sem érzett. Felmerült benne, hogy útjára engedi, még magyarázattal sem tartozik. Ugyan mit kéne magyarázkodni egy ilyen féregnek? Mégis úgy érezte, bármiként küldené is el, akár kérlelve, akár erélyesen parancsolva, az már megalázó mentegetőzés. Márpedig akkor dőljön össze a világ, amikor egy ilyen alak előtt fogja exkuzálni magát.

– Eh, most már mindegy – hessegette el magától az ingerlő gondolatait. – Adok neki egy bögre forralt bort, talán egy szendvics is akad a hűtőszekrényben, meg előkerítem azt a régi télikabátot, amit már amúgy is ki akartam dobni. Valamelyest az is védi. Aztán...

Fogalma sem volt, hogy mi következik azután.

Megeszi a szendvicset, megissza a forralt bort, egy kicsit átmelegszik, és mehet isten hírével. Ad neki még párszáz forintot, és...

Mire jó párszáz forint ebben az istenverte, csikorgó hidegben? Ezt majd még kitalálja.

Beszálltak a liftbe, s most Dérnyi Ákos volt az, aki a sarokba bújta az orrát facsaró bűz elől menekülve.

A lakás ajtajában kihúzta zsebéből a kulcsot, s már majdnem bele is illesztette a zárba, amikor meggondolta magát, és csöngetett.

Az ajtót egy fiatal, harminc év körüli nő tárta szélesre, s mintha lépcsőház hideg levegője csapta volna meg váratlanul, a vendégváró mosoly egy szemvillanás alatt az arcára fagyott. Értetlenül állt az előszobában, egyik kezét még mindig az ajtó kilincsén tartva, másik kezével pánikszerűen összébb húzta magán hálóköntösét. Megrettent futó pillantással mérte végig a férje mellett lehajtott fővel álló hajléktalant. Aztán elfordítva fejét a döbbenetet kiváltó látványról, felvont szemöldökkel, magyarázatot várva a férjére nézett.

Dérnyi Ákos felhúzta vállát, karjai megrándultak, ahogy tenyerét kifelé fordította, mintha így akarná szemléltetni tehetetlennek vélt helyzetét.

Az asszony szólalt meg először.

– Hát ez? – kérdezte gyanakvó hangon, állával a hajléktalan felé bökve.

– A vendégünk – felelte a férj elbizonytalanodva, s hirtelenjében nem találva kielégítőbb választ. Majd tett egy tétova lépést befelé, mire az asszony is megmozdult, húzott kicsit az ajtón, minél jobban elállva a bejáratot.

– A vendégünk? – emelte meg méltatlankodva a hangját.

– Egy kicsit megmelegszik, és...

Dérnyi Ákos nem folytathatta tovább, mert az asszony erélyesen félbeszakította.

– Vendéged meg, ahol akarod. Ide be nem teszi a lábát!

Az asszony arca pipacsvörösre vált a felháborodástól, pukkanásig felfújta magát, majd egy hirtelen és erőteljes mozdulattal becsapta az ajtót. Dérnyi Ákos hallotta, hogy megfordul a kulcs a zárban.

A hajléktalan felemelte fejét, és a láthatóan zavarba jött férfi tekintetét kerülve, alig hallhatóan mondta: – Talán mégsem kellett volna.

Álla újfent visszabicsaklott a mellére, mintha végtelen szomorúság töltené el az okozott galiba miatt. Megfordult, és indulni akart a lépcső felé. Dérnyi Ákos rászolt.

– Várjon!

Megkerülve a hajléktalant, elindult ő is a lépcső irányába. Néhány lépés után visszafordult, követi-e őt a csavargó. A férfi ott volt a nyomában. Másfél emeletet mentek lefelé, s a két emelet közötti széles lépcsőfordulóban Dérnyi Ákos megállt.

– Hogy hívják magát?

– Sándor – nyögte ki a hajléktalan egy fojtogató köhögésroham közepette.

– Figyeljen ide, Sándor. Itt elalhat, ilyenkor már nem jár erre senki. Hozok le magának egy meleg kabátot meg valami takarófélét. Itt nem fúj a szél sem, és azért csak jóval melegebb van itt, mint az utcán. Mindjárt jövök. De el ne tűnjön nekem!

Dérnyi Ákos magára hagyta a hajléktalant.

Ezúttal nem csöngetett, kulcsával próbálkozott, sikertelenül. Felesége a zárban hagyta kulcsát. Bosszúsan nyomta meg a csengőgombot.

– Megmondtam, hogy ide be nem teszi a lábát az a szutyoktól ragadó büdös alak! – hallotta felesége háborgó hangját az ajtó mögül.

– Egyedül vagyok – mondta Dérnyi Ákos, most már ő is ingerülten.

Kulcs fordult a zárban, résnyre nyílt az ajtó. Az asszony előbb kidugta fejét, villámgyorsan körbenézett, és csak utána engedte be férjét a lakásba.

– Mi az ördög ütött beléd? – támadt a férjre, amint az ajtó becsukódott. – Jó, hogy nem akarsz mindjárt egy éjjeli menedékhelyet nyitni.

– Jól van, nyugodj már meg! Elment az eszem, és kész.

Az asszony felelet nélkül hagyta, s még mindig megbotránkozva visszavonult a belső szobába, dühösen húzva be maga után az ajtót.

Dérnyi Ákos lehúzta és zsebrevágta kesztyűjét, majd kinyitotta az előszobai gardrób-szekrényt, s rövid keresgélés után kiemelt belőle egy vastagon bélelt, sötétszürke télika-

bátot. Ezután felnyúlt a felső polcra, ahonnan levett egy zöld plédet, és rögtön egy másikat is. A két plédet nézegette egy darabig, töprengett, megválna-e tőlük. Végül vállalt vont, ezeket amúgy sem használjuk már jó ideje, gondolta. Csak a helyet foglalják.

A kabátot meg a plédeket ledobta a földre, és bement a konyhába. A hűtőszekrényben kezdett kutakodni, aminek eredményeképpen két szál kolbászt halászott elő. Mielőtt még becsukta volna a hűtőszekrény ajtaját, meggondolta magát, és az egyik szál kolbászt visszarakta. Egy darab sajtot emelt ki helyette. Aztán az éléskamrába lépett, meg szemlélte a polcon sorakozó borosüvegeket. Rövid böngészés után megtalálta, amit keresett. Egy megkezdett borospalack volt, amiből épp csak egy kortynyi bor hiányzott.

– Na, ezt úgy látszik, senki sem issza nálunk – gondolta, de azért kihúzta a dugót az üvegből, beleszagolt. – Semmi baja. Forralva jobb volna, de a fene se vesződik most azal. Így is átmelegíti az embert.

Visszapréselte a dugót az üveg szájába, aztán felkapott egy plasztik zacskót, s a kolbászt, a sajtot meg a palackot belerámolta. Pillantása a kenyeres kosárra tévedt, és fanyalogva állapította meg, nincs annyi kenyér, hogy a csavargónak is jusson. Tanácstalanul megvakarta a homlokát, de felcsillant a szeme, amikor meglátott egy doboz sóskekszet a konyhapulton. Beledobta azt is a zacskóba. Az előszobában felnyalábolta a plédeket meg a kabátot, és kilépett a lakásból.

A csavargót ott találta, ahol magára hagyta a lépcsőfordulóban. Fálnak támaszkodva ült a kövezeten, mint akit elhagyott végső ereje is, bámult maga elé. Nem nyúlt a felkínált zacskó után sem, csak nézte mereven.

Dérnyi Ákos ledobta mellé a meleg holmit, tetejébe helyezte a zacskót.

– Egy kis kaja meg bor – mondta zavartan, mintha szégyellné az ajándékait. Lábával megpiszkálta az egyik plédet. – Ezekbe beburkolózhat. Itt jó helye lesz.

A hajléktalan hümmögött valamit, amit akár köszönésnek is lehetett vélni. Ismét köhécselni kezdett, s közben előredőlt, mintha öklendezni akarna. Aztán feltekintett a föléje tornyosuló férfire, de most sem szólalt meg, csak félig lecsukódó szempillái mögül nézett a semmibe.

– És ne haragudjon – mondta változatlan zavarában Dérnyi Ákos. Ezzel sarkon fordult, és felsietett a lépcsőn.

A lakásba érve kihámozta magát a nagykabátból, ledobta sálját és kucsmáját, miközben azon vacillált, bemenjen-e a belső szobába. Úgy döntött, csillapodjon csak le az asszony, előbb elfogyasztja vacsoráját. Megterített magának a konyhaasztalon, s már hozzáfogott a vacsorához, amikor odakintről éles sikolyt hallott.

Felugrott az asztal mellől, és kiszaladt a lépcsőházba. Az alsó emeletről éles, rikácsoló hangokat hallott. Elindult lefelé a lépcsőn, de amint meglátta az idős házaspárt, a liftakna fedezékébe húzódott.

A házaspár, amennyire lehetett, tisztos távolból és igencsak rémülten figyelte az ijedt csavargót.

– Hogy kerül ide? Ki engedte be magát? – szörnyülködött hisztérikusan az idős asszony, s közben védelmet keresve kapaszkodott a férjébe, aki csitítgatni próbálta, eredménytelenül.

– Hallatlan! Az embernek már a saját házában is félni kell az ilyen... Hívjon valaki rendőrt! – követelte a hölgy, amennyire a száján kifért, remélve, hogy felveri az egész házat.

Az alsó emeleten egy középkorú, megtermett férfi szaladt ki a lakásából.

– Mi zajlik itt? – hallotta Dérnyi Ákos a férfi fenyegető hangját.

Az asszony erre megint vészjóslóan rikácsolni kezdett.

– Ezek előtt már a kaput sem lehet bezárni! Jól nézünk ki, ha már ebbe a házba is befészkelik magukat ezek a... ezek a...

A másik lakó is kiabálni kezdett.

– Azonnal takarodjon innen! Na mi lesz? Mozduljon, ne akarja, hogy én rugdajlam le innen.

Dérnyi Ákos kilesett a liftakna mögül. Látta, hogy a hajléktalan feltápázkodik, egyik kezével felmarkolja a plédet, másikkal a plasztik zacskót. Aztán a zacskót szorongató kezét védekezően az arca elé emeli, mintha bántalmazástól tartana, majd szorosan a falhoz lapulva elindul a lépcsőn lefelé.

Dérnyi Ákos szótlánul, szinte lopakodva tért vissza lakásába. Hazafelé jövet az értekezletről, még úgy hitte, kiválóan jó napja volt. Most meg...

Másnap felesége az előző napi eseményektől még mindig rosszkedvűen helyezte szokásos reggeli müzlijét Dérnyi Tamás elé, aki a híreket figyelte a tévében. Kanalat tartó keze félúton megállt a levegőben, amikor azt hallotta a bemondótól, hogy éjszaka rekord hideg volt, s a városban négy hajléktalan fagyott halálra. Magában fohászkodni kezdett istenhez, nehogy az ő embere is közöttük legyen.

Nem mintha túlságosan szívére vette volna.

Marschieren Marsch!, 1992

